

Wymagania edukacyjne z geografii w klasie V na rok szkolny 2025/2026

1. Krajobrazy Polski

- wyjaśnia znaczenie terminów: *mapa*, *skala mapy*, rodzaje skali, *legenda*
- rozpoznaje rodzaje znaków kartograficznych na mapie
- stosuje legendę mapy do odczytywania informacji
- przekształca skalę liczbową na mianowaną i podziałkę liniową
- oblicza odległość w terenie za pomocą skali liczbowej
- oblicza długość trasy złożonej z odcinków za pomocą skali liczbowej
- oblicza odległość w terenie za pomocą podziałki liniowej
- odczytuje wysokość bezwzględną obiektów na mapie
- oblicza wysokość względną
- odczytuje informacje z mapy poziomicowej
- rozpoznaje formy terenu przedstawione na mapach poziomicowych
- podaje nazwy barw stosowanych na mapach hipsometrycznych
- rozpoznaje wielkie formy ukształtowania powierzchni na mapie hipsometrycznej
- przedstawia widoczne na mapie hipsometrycznej różnice między obszarami nizinnymi, wyżynnymi a obszarami górkimi
- wyszukuje w atlasie mapy o różnej treści
- wyjaśnia różnice między mapą ogólnogeograficzną a mapą krajobrazową
- omawia zastosowania map cyfrowych
- odczytuje informacje z planu miasta
- czyta treść mapy lub planu najbliższego otoczenia szkoły, odnosząc je do obserwowanych w terenie elementów środowiska geograficznego

2. Krajobrazy Polski

- wymienia składniki krajobrazu
- podaje różnicę między krajobrazem naturalnym a krajobrazem kulturowym
- omawia cechy poszczególnych pasów rzeźby terenu
- porównuje rzeźbę terenu w poszczególnych pasach
- opisuje cechy krajobrazu najbliższej okolicy
- wskazuje położenie pasa pobrażu na mapie Polski
- przedstawia na podstawie ilustracji główne cechy krajobrazu nadmorskiego
- omawia na podstawie ilustracji etapy powstawania jeziora przybrzeżnego
- opisuje świat roślin i zwierząt Wybrzeża Słowińskiego
- wymienia największe miasta leżące na Wybrzeżu Słowińskim i wskazuje je na mapie Polski
- wskazuje na mapie Polski położenie Pojezierza Mazurskiego
- przedstawia główne cechy krajobrazu Pojezierza Mazurskiego
- odczytuje z mapy nazwy największych jezior na Pojezierzu Mazurskim
- wymienia atrakcje turystyczne Pojezierza Mazurskiego
- wskazuje na mapie Polski pas Nizin Środkowopolskich oraz położenie Niziny Mazowieckiej
- opisuje główne cechy krajobrazu nizinnego
- odszukuje na mapie największe miasta Niziny Mazowieckiej
- opisuje cechy krajobrazu rolniczego na Nizinie Mazowieckiej
- wskazuje na mapie regionu Kampinoski Park Narodowy
- wymienia inne atrakcje turystyczne regionu
- określa położenie Warszawy na mapie Polski
- opisuje cechy krajobrazu wielkomiejskiego
- rozpoznaje na ilustracjach najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego w stolicy
- planuje wycieczkę po Warszawie na podstawie planu miasta
- wskazuje na mapie Polski położenie pasa Wyżyn Polskich i Wyżynę Śląską
- przedstawia główne cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego Wyżyny Śląskiej
- wskazuje na mapie Polski największe miasta Wyżyny Śląskiej
- omawia znaczenie węgla kamiennego w dziejach Wyżyny Śląskiej
- charakteryzuje życie i zwyczaje mieszkańców Wyżyny Śląskiej

- wskazuje na mapie Polski położenie Wyżyny Lubelskiej
- przedstawia główne cechy krajobrazu Wyżyny Lubelskiej
- omawia na podstawie ilustracji powstawanie wąwozów lessowych
- wymienia gleby i główne uprawy Wyżyny Lubelskiej
- opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego Wyżyny Lubelskiej
- wskazuje na mapie Polski położenie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej
- omawia cechy krajobrazu wyżyny na podstawie ilustracji
- opisuje rzeźbę krasową i formy krasowe na podstawie ilustracji
- wymienia i rozpoznaje na podstawie ilustracji charakterystyczne dla regionu gatunki roślin i zwierząt
- opisuje Szlak Orlich Gniazd
- wskazuje na mapie Polski położenie pasa gór oraz Tatr
- omawia różnice w krajobrazie Tatr Wysokich i Tatr Zachodnich
- omawia cechy krajobrazu wysokogórskiego
- omawia cechy pogody w górach
- opisuje na podstawie ilustracji piętrowość roślinną w Tatrach
- opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego
- wymienia zabytki architektury ludowej w Zakopanem i innych miastach Podhala
- uzasadnia negatywny wpływ turystyki na środowisko Tatr

3. Lądy i oceany

- wskazuje na globusie i mapie świata: bieguny, równik, południk zerowy i południk 180°, zwrotniki i koła podbiegunowe oraz półkule ,
- wyjaśnia, co to jest siatka geograficzna i siatka kartograficzna
- wskazuje główne kierunki geograficzne na globusie
- wymienia nazwy kontynentów i oceanów, wskazuje je na globusie i mapie świata
- porównuje na podstawie diagramów słupkowych powierzchnie kontynentów i oceanów
- podaje przyczyny odkryć geograficznych
- wymienia największych odkrywców
- wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi i akweny morskie na trasie wyprawy Marca Polo
- opisuje na podstawie mapy szlaki wypraw Ferdynanda Magellana i Krzysztofa Kolumba
- opisuje podróże odkrywcze w XVII–XIX w.
- opisuje podróże i odkrycia geograficzne w XX w.
- przedstawia znaczenie wypraw geograficznych

4. Krajobrazy świata

- wyjaśnia różnicę między pogodą a klimatem
- wymienia składniki pogody
- analizuje klimatogramy
- oblicza średnią roczną temperaturę powietrza, różnicę między średnią temperaturą powietrza w najcieplejszym i najzimniejszym miesiącu roku oraz roczną sumę opadów
- przedstawia zróżnicowanie temperatury powietrza i opadów atmosferycznych na Ziemi na podstawie map klimatycznych
- wymienia na podstawie mapy strefy klimatyczne na Ziemi
- przedstawia czynniki kształtujące klimat
- wymienia kryteria wydzielania stref krajobrazowych
- przedstawia na podstawie ilustracji układ stref krajobrazowych na półkuli północnej
- omawia klimat strefy wilgotnych lasów równikowych na podstawie map klimatycznych i klimatogramu
- charakteryzuje świat roślin i zwierząt wilgotnych lasów równikowych
- rozpoznaje na ilustracjach rośliny i zwierzęta typowe dla lasów równikowych
- omawia życie mieszkańców w strefie wilgotnych lasów równikowych
- omawia klimat strefy lasów liściastych i mieszanych na podstawie map klimatycznych i klimatogramów
- charakteryzuje świat roślin i zwierząt lasów liściastych i mieszanych
- opisuje życie mieszkańców strefy lasów liściastych i mieszanych
- porównuje wilgotne lasy równikowe z lasami liściastymi i mieszanymi na podstawie ilustracji i tabeli
- wyjaśnia znaczenie terminów: *sawanna*, *step*, *preria*, *pampa*

- wskazuje na mapie świata obszary występowania sawann
- omawia na podstawie klimatogramu cechy charakterystyczne klimatu strefy sawann
- rozpoznaje na ilustracjach rośliny i zwierzęta typowe dla sawanny afrykańskiej
- prezentuje sposoby gospodarowania oraz główne zajęcia mieszkańców sawann
- wskazuje na mapie świata obszar występowania stepów
- omawia na podstawie klimatogramu klimat strefy stepów
- charakteryzuje świat roślin i zwierząt stepów
- rozpoznaje na ilustracjach rośliny i zwierzęta typowe dla stepów
- omawia zajęcia mieszkańców strefy stepów
- przedstawia główne cechy i porównuje krajobrazy sawann i stepów na podstawie ilustracji i tabeli •
- wyjaśnia znaczenie terminu *pustynia*
- wskazuje na mapie świata obszar występowania pustyń gorących
- omawia na podstawie klimatogramu cechy charakterystyczne klimatu pustyń gorących
- opisuje rzeźbę terenu pustyń gorących
- rozpoznaje na ilustracjach charakterystyczne rośliny i zwierzęta pustyń gorących
- opisuje życie mieszkańców oraz ich zajęcia w strefie pustyń gorących
- wskazuje na mapie świata obszar występowania pustyń lodowych
- charakteryzuje na podstawie ilustracji świat zwierząt Arktyki i Antarktyki
- omawia życie mieszkańców w strefie pustyń lodowych
- porównuje strefę pustyń gorących ze strefą pustyń lodowych na podstawie ilustracji i tabeli
- wskazuje na mapie Europy państwa leżące nad Morzem Śródziemnym
- omawia cechy krajobrazu śródziemnomorskiego
- charakteryzuje świat roślin i zwierząt strefy śródziemnomorskiej
- prezentuje życie mieszkańców strefy śródziemnomorskiej
- wymienia główne gatunki roślin uprawnych
- podaje przykłady charakterystycznego budownictwa strefy śródziemnomorskiej
- uzasadnia atrakcyjność turystyczną strefy śródziemnomorskiej, przywołuje przykłady
- wskazuje na mapie świata położenie strefy tajgi i tundry
- przedstawia główne cechy krajobrazu tajgi
- charakteryzuje świat roślin i zwierząt w tajdze i tundrze
- rozpoznaje na ilustracji gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla tajgi
- przedstawia zajęcia mieszkańców tajgi oraz sposoby gospodarowania na tym terenie
- opisuje budownictwo na obszarze tajgi
- wyjaśnia znaczenie terminu *wieloletnia zmarzlina*
- omawia główne zajęcia ludności strefy tundry i prezentuje przykłady budownictwa w tundrze
- porównuje krajobrazy stref tajgi i tundry
- wskazuje na mapie świata najwyższe łańcuchy górskie, w tym Himalaje
- charakteryzuje zmienność warunków klimatycznych w Himalajach
- omawia cechy krajobrazu wysokogórskiego
- opisuje świat roślin i zwierząt w Himalajach
- przedstawia życie i zajęcia ludności zamieszkującej Himalaje
- porównuje strefy krajobrazowe na Ziemi i piętra roślinności w górach

Maria Maciak
Nauczyciel geografii